

EUROPEAN EDUCATIONAL PRACTICES

GEORGI DUBOV

MASTER IN SOCIAL ACTIVITIES
AT KONSTANTIN PRESLAVSKY – UNIVERSITY OF SHUMEN

BULGARIA

GEORGIDUB7@ABV.BG

ABSTRACT: EUROPEAN UNION SEEKS TO MAINTAIN CITIZENS' MOBILITY AND LIFELONG LEARNING. THIS IS SHOWN ESPECIALLY IN THE EUROPEAN FRAMEWORK FOR KEY COMPETENCES IDENTIFY THE SKILLS THAT PEOPLE NEED TO BE SUCCESSFUL IN LIFE IN TODAY'S WORLD. MOREOVER INDICATIVE IN THIS RESPECT ARE: THE EUROPEAN QUALIFICATIONS FRAMEWORK NETWORKS ENIC, EDUCATIONAL PROGRAMS AND POLICIES - SOCRATES COMENIUS, ERASMUS, GRUNDTVIG, YOUTH, LINGUA, MINERVA.

KEYWORDS: EDUCATION, VOCATIONAL TRAINING, EDUCATIONAL PROGRAMS, EDUCATIONAL POLICIES.

Европейският съюз се стреми към поддържане на мобилността на гражданите и учението през целия живот. Множество инструменти (начини) са били развити за поддържане на европейски граждани, обучителни институции, компании и образователните институции, за да им се позволи напълно да използват потенциала в областта на ученето през целия живот и европейския пазар на труда.

Програмата се създава в края на 2006 г идентифицира и определя ключови умения, от които всеки се нуждае за да има работа, лично удовлетворение и активна гражданска позиция в днешния воден от познанието свят.

Рамката включва компетентности в традиционни предмети, като майчина езикова грамотност, знание на чужди езици, научни знания и ИТ умения (компютърни). Но покрива и други умения като да се учим да се обучаваме, социални умения, поемане на инициатива, знание за култура и себеизразяването. Началното образование и обучителните системи в ЕС трябва да поддържат развитието на тези компетентности във всички млади и възрастни хора. Образованието трябва да даде истински възможности на всички възрастни да изградят и поддържат своите умения.

Документи:

1) Ключови компетентности за учене през целия живот европейска препоръчителна рамка брошура 2008. Това е анекс към препоръките на европ. парламент и съвет от 18.12.2006 г, публикувана на 30.12.2006 г.

2) Препоръки на Европейския парламент и съвета на Европа за ключова компетентност за цял живот:

- Да насърчи взаимното развитие на човешките ресурси;
- Да се засили взаимното разбирателство между народите и културите на ЕС и страните-партньори;
- Осигуряване на достъп на всеки гражданин на ЕС до образование и обучение.

Отваряне на образователните системи на всяка европейска държава както към страните-членки на ЕС така и към останалите страни. Елементите, които трябва да се усъвършенстват за постигане на първата цел са:

- Непрекъснато обучение и повишаване квалификацията на преподавателите;
- Въвеждане и използване на съвременните информационни технологии в образованието и обучението;
- Повишаване ефективността на езиковото обучение;
- Гарантирана гъвкавост на системите, позволяващи достъп на всички европейци до образование;
- Осигуряване на мобилност и на обучаеми и обучители;
- Решаване проблемите с инвестициите в образованието и обучението.

Стратегически области:

1. Задълбочен анализ на образователната потребност на всички страни-членки на ЕС
2. Създаване на ефективно действаща система на партньорство между страните-членки
3. По-високи публични и частни инвестиции в образованието
4. Решаване проблема с равен достъп на образование
5. Въвеждане на непрекъснат контрол в образователните системи и институции
6. Ежегодна оценка на състоянието на националното образование и обучение във всяка страна-членка.

ЕВРОПЕЙСКА КВАЛИФИКАЦИОННА РАМКА /ЕКР/

ЕКР е документ на ЕС, приет официално през април 2008 г. Нейната цел е усъвършенстване на националните квалификационни системи с цел признаване на националната квалификация във всяка европейска държава и насърчаване участието през целия живот като се валидира и неформализира образованието и обучението.

ЕКР съдържа 8 нива, които се прилагат към общото, професионалното и академичното образование като всяко от тези нива дефинира точно определени индикатори за знание, умение и компетентност.

Ниво	Знания	Умнения	Компетентности
1	Основни общи знания	Основни умения необходими за изпълнение на прости задачи	Компетентност за работа или обучение от пряко наблюдение
2	Основни фактологични знания определена сфера	Основни познавателни и практически умения, при които се изисква използването на информация за изпълнението на рутинни задачи с прости правила и инструменти.	Работа и обучение при пряко наблюдение, но с известна самостоятелност
3	Владеене на принципи и понятия и познаване на факти в определена сфера	Познавателни и практически умения за решаване на проблеми чрез самостоятелен подбор на методи, инструменти и материали.	Поемане на отговорност за изпълнение на конкретни задачи и приспособяване на собствено поведение към обстоятелства при решаване на поставен проблем.
4	Фактологично и теоретично знание в широк контекст, но в определена сфера	Познавателни и практически умения за намиране решение на конкретни проблеми в една сфера	Способност за самоуправление в рамките на конкретен работен проблем с елементи на оценка на работа или учебна дейност.
5	Всестранни, но	Богат диапазон от познавателни и	Преглед и развитие на собствени

	специализирани знания в определена сфера	практични умения за творчески решения на абстрактни проблеми	постижения в сравнение с постиженията на другите
6	Задълбочени познания в определена сфера с елементи на критичен анализ на теории и принципи	Умения, показващи иновации при решаване на сложни проблеми в специализирани сфери.	Поемане на отговорности управление на професионално развитие на отделни лица и групи и самостоятелно вземане на решения
7	Висши специализирани знания в дадена сфера, гарантиращи критично осмисляне на въпроси, свързани със знание, валидни за различни сфери ни възможност за изследователска дейност	Специализирани умения за решаване на проблеми при научни изследвания и развиване на нови знания в различни сфери.	Отговорност с цел осигряване приност към професия, познание и практика. Анализ на стратегическо постижение на ръководните от лицето екипи.
8	Най-нови знания в определена сфера	Усъвършенстване и специализиране на умения и техники в т.ч. за синтез и оценка при решаване на ключови проблеми в сферата на научни, теоретични, изследователски или в сферата на професионалните практики	Проява на авторитет, новаторство, независима научна и професионална компетентност. С тези си нива ЕКР гарантира и осигурява на признаване на периоди на обучение и придобити документи за ОКС (образ.квалификационни степени) и квалификации в отделни европейски страни. Тази ЕКР осигурява трансфер на квалификация между отделните страни, мобилност на участници и работещи. ЕКР играе роля на документ, гарантиращ реализиране на изисквания за доброволно, но ангажирано сътрудничество в областта на образованието и обучението между всички европ.страни с отчитане национални стандарти и особености на национални системи за образование и квалификация. Във връзка с признаването на квалификация и компетентност.

ЕКР за обучение през целия живот цели свързването на държавните квалификационни системи да действа като устройство за превод на квалификациите в различните страни-членки на ЕС, работодатели и отделни хора, така че за тях да бъде лесно да работят и да учат зад граница. Прави по-разбираеми квалификациите в Европа, повишавайки мобилността на работещите и учащите между държавите и улеснявайки ученето през целия живот. Тази рамка ще свърже националните квалификационни системи на различните страни с общоевропейската рамка. Хора и

работодатели ще могат да използват тази рамка за да разберат и сравнят нивото на квалификации в различни държави и различни учебни системи.

ЕКР беше приета от Европейския парламент и Съвета на Европа на 23.4.2008г. Тя насърчава държавите да свързват техните квалификационни системи или рамки до 2010г и да направи, така че всички нови квалификации, издадени от 2012г да имат справка за подходящото ЕКР ниво. Ядрото на ЕКР са справки на 8 нива, описващи какво знае учащия, какво разбира и на какво е способен учебни резултати. Нивата на националната квалификация ще бъдат поставени на една от централните справки и ще варира от основно ниво (първо) до напреднало (осмо ниво). Поради това ще позволи по-лесно сравнение между националната квалификация и би трябвало да означава, че хората не трябва да учат отново ако се преместят в друга страна.

ЕКР се прилага за всички видове образование, възпитание и квалификация от училищно, академично, професионално. Системата премества фокуса от традиционните подходи, акцентирайки като продължителността на обучението или вида на институцията, а също така насърчава ученето през целия живот повишавайки валидността на формалното и неформалното обучение.

ЕКР е обща европейска референтна рамка, която установява връзки между националните квалификационни системи, служеща като инструмент за обяснение на съдържанието и повишаване разбираемостта на квалификациите в рамките на различни страни и системи в Европа.

Рамката поставя 2 цели: 1) насърчава мобилността на гражданите между отделни страни и улесняване на техническо обучение през целия живот. Препоръката влезе официално в сила през 4.2008г. В нея 2010 г се определя като препоръчителна дата за страните, желаещи да съотнесат своите националните квалификационни системи към ЕКР, а 2012г като срок за включване на препратка към съответното ниво на ЕКР при издаване на сертификати за придобита квалификация.

ЕКР ще обедини националните квалификационни рамки на различни страни около обща европейска съпоставителна основа осемте референтни нива. Тя обхваща пълния диапазон квалификации от основно ниво до напреднало ниво. Като инструмент за насърчаване на ученето през целия живот, ЕКР включва всяко квалификационно ниво, придобито в общото, професионалното, както и в академичното образование и обучение. 8-те референтни нива са описани посредством резултати от обучението. Резултатите от обучението са описани в 3 категории знания, умения компетентности.

Началото на развитието на ЕКР е положена през 2004 г в отговор на молби, отправени от страните-членки, соц. партньори и заинтересовани лица за разработване на обща база за съпоставка с цел повишаване прозрачността на квалификациите. Официален прием на ЕКР м. Февруари 2008 г.

Мрежите ENIC (европейска мрежа от информационни центрове).

С роля да осигурят информация и консултации относно: 1) признаване на чужди дипломи, степени и др. академични или професионални квалификации. 2) образователни системи в съответната държава и останалите европейски държави; 3) възможности за обучение в чужбина, информации за кредити, стипендии, практически въпроси, свързани с мобилността и еквивалентността.

ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПРОГРАМИ И ПОЛИТИКИ В ЕС

Програма Сократ - отворена за 31 европейски страни, предоставя подкрепа за обучение, преподаване и международен образователен обмен с основни цели:

1. Насърчаване сътрудничеството, мобилността на преподаватели и учаци
2. Повишава степента на владеене на чужди езици
3. Насърчава иновациите в образованието
4. Предоставяне на възможности за ползване на информационни и комуникационни програми

Предоставяне на равни възможности по отношение на хората в неравностойно положение във всички европейски страни. Програмата има 8 елемента или подпрограми, от които 3 са вертикални и засягат придобиването на знания през целия живот във всяка ОКС.

Програма Коменски - подпрограма за училищното образование и мобилност и цели транснационално партньорство между училищата за подобряване възможностите за образование на всички деца в -вата фаза на образователно предучилищно обучение, начално и средно образование като акцентира на проблема учене в мултикултурна рамка.

Цели на програмата: повишава качеството на училищно образование, насърчаване иновацията в педагогическите методи и материали за обучение, подпомагане интеграцията на учениците с различни образователни потребности, насърчаване въвеждането на информационни и комуникационни технологии в училищното образование; гарантиране подобряване способностите на учителите в областта на интеркултурното образование и езикови способности.

Програма Еразъм - подпрограма за висше образование и мобилност; подпомагане сътрудническата мобилност в рамките на изграждането на университетски мрежи и насърчава сътрудничеството между университетите чрез обмен на преподаватели и студенти пълно академично признаване на периоди на обучение и квалификации.

Програма Грюндвиг - подпрограма за образование на възрастни и учене през целия живот. Цел: повишаване на възможностите, качеството, достъпа на преподаване и обучение на възрастни

Програма Леонардо да Винчи – подкрепя проекти за сътрудничество в областта на професионалното образование. Основна цел: повишаване качеството, иновациите и европейско измерение на професионалното образование. Програмата гарантира: широк достъп до професионални знания и умения; социална и професионална интеграция на млади хора; усъвършенстване на процедурата за реинтеграция на пазара на труда; повишаване на езиковите знания и умения; популяризация на новите информационни и комуникационни технологии.

Програма Младеж - цел: укрепване солидарността на младите хора в духа на инициативна предприемчивост, творчество и придобиване на необходими знания и умения за работа в условията на информационно общество. В тази програма се реализират 5 групи дейности:

1. младежта в Европа свързва се с младежки обмен на групи от млади.
2. Европейска доброволческа служба свързана с обмен на доброволци.

3. Организационният домакин осигурява пълен пансион квартира, храна и езикова подготовка. Изпращащата страна осигурява документите и необходимата информация на доброволца до заминаването му и е задължително да поддържа контакт до приключване на пребиваването му в чуждата страна. Изпращащата страна осигурява международна осигуровка, злополука и джобни пари.
4. Младежки инициативи за подкрепа на лични или групови инициативи. .
5. Съвместни дейности това са по предварителна покана за инициативи по програмите Сократ, Леонардо и Младежки.

Програма Лингва - подпрограма за ЧЕ обучение подпомага сътрудничеството между институциите за подготовка и усъвършенстване на преподаването в областта на езиковото обучение чрез съвместна разработка на учебни програми, материали, методика.

Програма Минерва подпрограма за нови технологии и съвременни методи на комуникации в образованието в т.ч. и дистанционно обучение.

Много от програмите на ЕС за образование и квалификация са достъпни за възрастни хора, като така се признава факта, че обучението в базирания на знания свят продължава цял живот. ЕС също така насърчава сътрудничеството и обмена в образованието с повече от 40 държави, от Монголия до Мексико и от Алжир до Аржентина.

ЕС предоставя 75 милиона евро годишно за подкрепа на млади хора, които искат да вършат доброволна дейност, да изпълняват проекти в помощ на местните си общини или да участват в учебни програми, които не се покриват от други програми.

Целите, към които се стреми ЕС са:

- поне 85% от 22 годишните хора да имат завършено (над-) средно образование;
- не повече от 10% от хората на възраст 18-24 години да са напуснали училище преди завършване или на (над-) средно образование, или на професионална квалификация, или на друга квалификация.
- общият брой на завършилите природо-математическа или техническа дисциплина да се увеличи с 15%, като при това половото неравенство се намали;
- общият брой на 15 годишните с ниски четивна грамотност да се намали с поне 20% в сравнение с нивото от 2000;
- средното ниво на участие в продължаващо обучение на хората на възраст от 25 до 64 години да бъде 12.5%.

ЕС поощрява конвергенцията и постигането на сравними квалификации във висшето образование, например, чрез координирана реформи, сравними системи за обучение и общо действия. С 15 други държави ЕС се съгласява да създаде Европейска Зона за Висше Образование до 2010 г., в рамките на т. нар. Процес от Болоня.

В заключение следва да се посочи, че паралелно с това, съществува и "Копенхагенският процес", в който 32 страни подпомагат сътрудничеството в разработването на системи за професионално обучение и квалификация. В момента се работи за осъществяването, чрез Копенхагенския процес, на европейска система за прехвърляне на образователни кредити и за улесняване на взаимното признаване на професионалните квалификации.

REFERENCES:

1. Referentna ramka na ES za evropeyski obrazovatelni politiki
2. **Teodosiev, R., Teodosiev, P.**, Polezni praktiki v neformalnoto obrazovanie – BG nauka, <http://nauka.bg/info/>
3. **Fileva, M., 2014:** Obrazovatelni i kulturni praktiki v Zapadna I Yuzhna Evropa, 2014

SOCIOBRAINS